

ДОСИЈЕ „ПОЛИТИКЕ”: СВЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ СРБИЈЕ (1)

Од Мачкара до Егзита и Гуче

Аутор: [Данијела Вукосављевић](#)недеља, 20.08.2017. у 22:00

(Фото Д. Боснић)

Тек што се завршила Гуча, почео је „Бир фест”. Домаћи и страни туристи у великом броју хрле на широм света познат „Егзит”, али су чести гости и мање познатих манифестација попут разних фијакеријада, грожђенбала или фестивала фића. Према истраживању „Политике”, готово да нема града и села у Србији у којима се у току године не организује барем једна традиционална манифестација. Претрагом различитих извора премашили смо број од 1.200 фестивала, смотре, карневала...

Неки од њих нису превазишли локални карактер, поједине су добиле назив по јелу, пићу или традиционалним српским обичајима, а неки од њих су последњих година афирмисани на светској туристичкој мапи.

Према подацима које нам је доставила Туристичка организација Србије (ТОС), у нашој земљи се годишње одржава око 900 различитих светковина које су већ туристички афирмисане. С друге стране, сазнања Завода за проучавање културног развоја говоре да годишње имамо око 1.000 својеврсних фестивала.

– Без обзира на извор, чињеница је да готово да нема општине у Србији у којој не постоји макар једна манифестација. Највише их је у Војводини где је и највећи број локалних заједница које су светковине препознале као вид промоције својих специфичности. А

разлике у броју проистичу из различитости у разумевању појма манифестација – каже за „Политику” др Маша Вукановић, истраживач Завода за проучавање културног развитака.

Фестивали, светковине, церемоније, ревије, смотре, сабори јесу речи које се односе на јавно манифестовање, показивање, умећа учесника те је, указује Вукановићева, и термин манифестација заправо збирна именица за различите врсте догађаја посвећених различитим темама из социоекономског, културног, уметничког и религијског живота заједница и друштва.

– Различите врсте фестивала се организују од античког доба до данас. То је време када бројне стеге свакодневног попуштају и у томе се огледа њихов значај, оне су несвакидашње прилике да се остваре различите врсте интеракција на сцени, иза сцене и испред сцене – објашњава наша саговорница.

Догађаји по којима је Србија препознатљива у региону, Европи, па и свету су свакако Гуча и „Егзит”, који су на својеврстан начин променили конкурентност наше државе у овој области. На пример, ми смо једина земља у региону која има фестивал попут Сабора трубача, који је од локалне музичке приредбе 1961. године, постао обичај и празник у српском народу, а затим највећи фестивал трубе на свету, трећи етно-фестивал по величини и један од 15 највећих фестивала на планети. Такође, у Туристичкој организацији Србије напомињу и да је новосадски „Егзит” далеко популарнији од суседног, мађарског „Сигет” фестивала.

*Са косидбе на Рајцу
(Фото Танјуг/Оксана Тоскић)*

Према појединим информацијама, „Бир фест” који уз најразличитије пивске укусе нуди и разноврсне музичке концерте, највећи је пивски фестивал у југоисточној Европи, гледано по просечној посети. Међу најпосећенијим цез фестивалима у региону је међународни цез фестивал који се одржава у Нишу – „Нишвил”. Поред њих, велику популарност бележе и Роштиљијада у Лесковцу, Врњачки карневал, „Дринска регата”, „Косидба на Рајцу”, „Хомољски мотиви” и „Љубичевске коњичке игре”.

Независно од тога да ли су локалног, регионалног или међународног карактера, да ли су по свом својству привредне, спортске, културне или туристичке, ове манифестације се одржавају током целе године. Захваљујући њима Београд се као „city break” дестинација нашао на листи британског „Индепендента” међу 17 градова које туристи треба да посете. Осим тога, светковине промовишу нашу традицију и културну баштину.

Најстарија културна манифестација у Србији је, према подацима којима располаже ТОС – „Вуков сабор”, који се у Тршићу одржава од 1933. године у спомен реформатору српског језика. Према истраживању Завода за проучавање културног развика, две најстарије манифестације настале у периоду после Другог светског рата су Фестивал професионалних позоришта Војводине (1951) и Змајеве дечје игре (1957).

– Већ 1973, када је одржано прво републичко саветовање о сталним културним манифестацијама, број манифестација, према извештају с тог саветовања, кретао се између 170 и 200. Од 50 различитих светковина, за које су у то време прикупљени подаци, њих 70 одсто основано је између 1965. и 1973. године – наводе аутори истраживања Биљана Јокић, Слободан Мрђа и Милош Немањић.

Дугог века су и „Хомољски мотиви” у Кучеву, који се сваке године одржавају још од 1968. Ова јединствена смотра изворног народног стваралаштва источне Србије обухвата велики народни вашар, продајну изложбу хомољског сира и меда, базар старих заната, дефиле учесника главном улицом, наступ изворних група и концерт културно-уметничких друштава и избор најлепше пастирице.

Премундурени дани стари око два века

Претрагом разних база података утврдили смо да су Мачкаре или Премундурени дани, незванично, најстарија манифестација код нас. Реч је о покладним обичајима који се прослављају и одржавају традиционално већ око 200 година у Голубинцима. Означавају почетак поста уочи Ускрса. Многи елементи Мачкара потичу из предхришћанског периода. Овај обичај представља приказивање магијско-религијске радње и поклапа се с доласком новог вегетационог циклуса када се све усмерава на стимулацију плодности пољопривредних култура, животиња и просперитет људи. За лице које је маскирано кажу да је „намачкарено” или „премундурено”, због чега се за ову прилику израђују маске инспирисане углавном актуелном политичко-економском тематиком или одређеним друштвеним проблемима.